

Natančno so dalje uravnani letni izpiti in odpustni izpiti doma poučevanih otrok. Letnim izpitnim izpričevalom se priznava pomen, da se mora otrok na podlagi tega izpričevala uvrstiti v oni razred javne ljudske šole, ki je bil zanj pri izpitu proglašen kot sposoben.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca kimavca 1905 K 143.621.52.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Učiteljske plače in deželni zbor kranjski.

Kranjska dežela zbuja te dni zanimanje v političnih krogih vseh strank. To zanimanje zbuja osebne izpremembe pri deželni vladi kranjski in sklicanje deželnega zbora na dan 25. t. m. Umevno povsem je, da tudi učiteljstvo ne pušča ta položaj v deželi popolnoma ravnodušno. Saj leži za nas najvažnejša zadeva — izboljšanje plač — v rokah usode, ki bo odločevala ves položaj v deželnem zboru. Mi nismo optimisti zaradi žalostnih izkušenj, zato nimamo prav posebnega upanja. Vkljub temu pa izrekamo svoje zahteve, da se mora zgoditi nekaj v naše dobro, ako bo redno zasedanje. Poslanci vseh strank morajo vedeti, da so naše gmotne razmere neznosne. Ako imajo res kaj srca, morajo vsi soglasno upoštevati naše zahteve. Izboljšati se nam morajo plače. Ugovorov, ki bi jih naštevati razni poslanci, ne priznavamo kot tehtnih in veljavnih. Mi hočemo ravnopravno stališče z vsemi stanovi, tudi z duhovščino. Kdor vzdržuje duhovnika, uradnika, profesorja, naj vzdržuje tudi nas. Brez našega dela pade ves družabni človeški ustroj, zato smo vsaj tako važni kakor drugi stanovi. In če se dobi denar za stanove, ki so boljše od nas plačani, naj se dobi tudi denar za nas. Kranjska dežela je sicer nebogata, toda reči moramo, ako da za škofove zavode na leto do 100.000 K in za druge nepotrebne zadeve tudi na stotisoče in nima od tega nobenih neposrednih koristi, naj tudi dobi denar za reguliranje naših plač.

Zato slovesno apelujemo na poslance, ki imajo kaj srca za učiteljstvo, naj neustrašno predlože predlog za izboljšanje naših plač. Ako ne store tega, potem hočemo mi storiti potrebno, da se prepričajo vsi, da nočemo prenašati nič več tega bednega položaja.

Da je v učiteljstvu moč, naj bode v svarilen zgled postopanje naših delegatov pri dež. učiteljski skupščini v Ljubljani. Sila nas je in nas bo še zedinila v skupen odpor proti vsem našim neprijateljem in zatiralcem. Posegli bomo po takih sredstvih, o kakršnih se gotovim ljudem še sanja ne. Ljudje smo, zato pa hočemo živeti kot ljudje in ne životariti kakor pregnana in zavržena bitja. Deco imamo, ki ima ravno take telesne potrebe kakor deca drugih ljudi, zato

moramo imeti denarja in denarja, da jo preživljamo. Izobražati moramo mladino, sebe in lastno deco, in to stane v današnjih časih mnogo denarja. Delamo vztrajno od jutra do noči, in naše delo nilahko.

Poslanci naj vse to uvažujejo in brez bojazni sklenejo regulacijo plač. Ljudstvo ne bo toliko mrmralo kakor mislijo nekateri, ker vidi, da to zaslužimo in potrebujemo.

Kdor pa je proti našemu izboljšanju, ta naj premisli, da dan plačila in maščevanja tudi lahko pride prav kmalu. Vedni boj in vedno zahtevanje nas je popolnoma utrdilo, da smo postali neupogljivi v svojih zahtevah in jih hočemo in tudi moramo dognati do konca.

Za dan 25. oktobra pa kličemo ponovno vsem poslancom, naj uvažujejo učiteljski gmotni položaj in zastavijo vse svoje sile v to, da se nam izboljša. Prepričani naj bodo vsi, ki so dobrega srca, da s tem store eno največkoljubnejših del.

Učiteljsko vprašanje v štajerskem deželnem zboru.

»Domovina« piše, da živimo v dobi, ko se bore za obstanek vsi sloji človeštva. To živlensko vprašanje je postalo danes vsakdanje. In temu se ne smemo čuditi. Pri rapidno naraščajoči draginji in pri vedno večjih človeških potrebah, ki naj ustrežajo duhu časa in napredka, je to gotovo samobsebi umljivo in celo potrebno. Kdor živi v mestu ali trgu, ta dobro ve, da mora dobro obrniti vsak vinar, ako hoče, da ne pride koncem meseca v zadrego. S tem pa ni rečeno, da bi morali izvzeti življenje na kmetih. Pomanjkanje železnic in mnogoterih živil, ki jih je treba dobivati iz mesta, napravi še večje stroške kakor onim v mestu.

In tako se ne godi samo osebam enega stanu, ampak vsem. Kaj naj pa poreče učiteljstvo, katerega plače se niti primerjati ne dajo s plačami nekaterih kategorij državnih uradnikov, ki daleko zastajajo v izobrazbi za učiteljstvom.

Res je, da so se pred sedmimi leti regulirale plače štajerskemu učiteljstvu, ali kako? Tako, da ima največ dobička od tiste regulacije nemško učiteljstvo zgornjega Štajerja. In kaka je bila ta regulacija? Za nekaj obstopkov so se zvišali prej sramotni prejemki štajerskega učiteljstva. Posebno mlajše učiteljstvo je danes v tako obupnem gmotnem položaju, da se ne more ganiti nikamor. Kako naj izhaja mlad učitelj s srednješolsko izobrazbo ter z vsemi potrebnimi izpiti s svojimi 83 K mesečno? A še od te vsote se mu mesečno redno odteguje, posebno tisto leto, ko postane definitiven, tako da dobiva takrat komaj dobro polovico omenjene vsote. Zaradi tega tiči mlajše učiteljstvo v vednih gmotnih skrbih in zadregah, ki ovirajo njega uspešno delovanje v šoli in zunaj šole. Priznati pa mora vsak, da je skrb za živlenske potrebe prvo, potem pride šele drugo.

Vrgli so učiteljstvu lansko leto pesek v oči ter dovolili 50.000 K za pomaknjenje nekaterih tretjih, oziroma drugih razredov v višje razrede. Koliko ima učiteljstvo od tega, naj zadostuje dejstvo, da pridejo v nekem okraju v drugi razred celi trije šolski razredi, a v prvi razred celih 0,5 razreda. Tak je bil torej ta pesek v oči.

Povedati je treba tudi, da je razvrstitev šol v posamezne plačilne razrede zlasti slovenskemu učiteljstvu skrajno krivična razdelitev. Dočim so spravili skoro vse prve in druge plačilne razrede na Zgornje Štajersko, so pustili slovenskemu učiteljstvu večinoma tretje razrede; le tupatam je ostal kak drugi plačilni razred, ki so ga gotovo takrat izgubili, ko so jih »sejali«. O prvem plačilnem razredu pa sploh govora ni. Tako se torej godi slovenskemu učiteljstvu, ki služi v isti deželi in ima isto izobrazbo in iste študije kakor nemško učiteljstvo s to razliko, da deluje slovensko učiteljstvo v šoli z mnogo večjo vmeno in požrtvovalnostjo, in kar je dokazano, tudi z mnogo večjim uspehom.

To so reči, ki bole marsikaterega slovenskega učitelja, ako le za trenutek pogleda v šematizem. Vsak pošten človek, vsak rodoljub nam mora brez ovinkov priznati, da bodo učiteljske plače dosegle šele takrat svoj namen, kadar bodo enake plačam onih državnih uradnikov, ki imajo iste študije in isto izobrazbo kakor učiteljstvo. Da pa učiteljstvo vedno le mirno čaka in čaka, so ga privedle k temu dolgoletne izkušnje, da se je namreč leta in leta trudilo in prizadevalo, da, celo eksponiralo za izboljšanje svojih plač — a seveda zastoj.

Oglejmo si nekoliko politične razmere v naši deželi. Kak duh veje povsod, in da se isti sistematično vsiljuje tudi našim šolam, o tem ni treba pisati. Ozrimo se le nekoliko na obmejne šole. Pred nedavnim časom je bilo v okrajih Arvež, Cmurek, Radgona in Lipnica še mnogo slovenskih učnih oseb. A danes? Zaman jih iščemo, in zaman bi bilo tudi prizadevanje rešiti te kraje. Žalostno gmotno stanje, večinoma tretji plačilni razredi, to so vzroki, da se odteguje slovensko učiteljstvo tem krajem. In kako naj životari v teh krajih, potapljaajočih se v nemškem morju? Plača njegova je premala, da bi mogel z njo pošteno izhajati — a drugih podpor se ne more in ne sme nadejati. V slov. okrajih si tuintam kateri še zasluži kako vsotico, ki pride prav njemu in njegovi družini.

Omeniti mi je pa še drugi važnejši moment. Po vsem našem cesarstvu so znane sramotno nizke plače kranjskega učiteljstva. Na Kranjskem pride učiteljska oseba povprečno na 1200 K plače na leto. A koliko jih je, ki ne dosežajo te vsote! Na Štajerskem pa pride povprečno na eno učiteljsko osebo 1500 K. In koliko jih je zopet, ki ne dosežajo niti te vsote niti 1400, 1200, in 1000 K! Navidezno boljše plače štajerskega učiteljstva so vlekale leto za letom mlajši kranjski naraščaj na Štajersko. Trumoma so prihajali Kranjci zadnja leta na Štajersko. Lahko rečemo, da je sedaj med slovenskim štajerskim učiteljstvom najmanj ena tretjina Kranjcev. Znanе so šole, na katerih službujejo kar po trije, da, celo po štirje Kranjci.

Dolgoletna borba kranjskega učiteljstva za izboljšanje gmotnega položaja, njih energični nastop in njihova edinost in kolegijalnost, pomanjkanje učiteljstva in zaradi tega žalostne šolske razmere — vse to bo prisililo zastopnike ljudstva, da se zavzemajo za to najaktualnejše in najeminentnejše vprašanje kranjske dežele. Zgodilo bi se bilo to gotovo že prej, da ni ovirala regulacije znana obstrukcija. Razmere so se letos na Kranjskem korenito predrugačile, in gotovo je, da se bo rešilo v kratkem času to pereče učiteljsko vprašanje.

Kako se bodo regulirale plače na Kranjskem? Tako gotovo, da bodo dosežale, ako ne celo presežale plače štajerskega učiteljstva. Vlada je že pred leti nasvetovala 25% zvišanje plač. Ako se samo to izvrši, bo zlasti mlajše učiteljstvo na Kranjskem mnogo na boljšem od štajerskega.

Da bo štajerska dežela občutno čutila posledice te regulacije, je pribito. Kranjsko učiteljstvo, službujoče na Štajerskem, bo zapuščalo Štajersko tako trumoma, kakor je prihajalo ter se bo naselilo v domači deželi. V prvi vrsti bo gnalo učiteljstvo nazaj izboljšanje gmotnega stanja, ljubezen do domačih krajev in svojcev, krivična razdelitev plačilnih razredov ter oni birokratski duh in ponemčevalni sistem, ki se hoče usiliti tudi slovenskim šolam. Dosti je torej razlogov, da Kranjcem na Štajerskem ne bo treba veliko premišljati, misliti bodo začeli pa tudi domačini. V par letih se bo poznala na Štajerskem velika praznота, ki bo leto za letom večja. Štajersko šolstvo bo začelo polagoma hirati, in ta rana se bo kaj težko zacelila. Prihajati bodo začeli na slovenske šole nemškutarski učitelji in učiteljice, ki bodo v kratkem ponemčili šolo za šolo. Edino poštena regulacija plač na podlagi sedanje draginje in sedanjega časa bi zaprla pot bodočemu hiranju in izseljevanju.

Zatorej, gg. poslanci, preden se podaste v Gradec, vam polagamo te resne pomisleke na srce. Povzdignite svoj glas tudi za učiteljstvo in prepričali se boste, da vam za trud ne bo hvaležno samo ono, ampak tudi vsak pošten rodoljub. Pokažite, da živite za naš narod, branite in ustvarite temelj njegovemu obstanku z dobro slovensko šolo!

Kako nastavlja pri nas učiteljstvo?

(Iz koprškega okraja).

Pod tem naslovom je bil priobčen v 33. štv. letošnjega »Tovariša« dopis. Izražena je bila želja, naj pojasni tovariš, ki je vložil rekurs zaradi imenovanja nadučitelja. To sem se namenil pojasniti jaz. Prej pa naj pojasnim vso zadevo.

§ 9. istrskega dež. šol. zakona z dne 3. novembra 1874. se glasi v nemškem izvirniku: »Die Bezirksschulbehörde, von welcher der Concurs ausgeschrieben wurde, sammelt die Gesuche der Concurrenten und verfaßt nach Ablauf der Concursfrist die allgemeine Tabelle derselben, in welcher die Concurrenten in fortlaufender Reihenfolge nach ihrem Verdienste und ihrer besonderen Tauglichkeit zu dem angesuchten Posten einzutragen sind«.

Za dotično službo je prosilo šest prosilcev, med katerimi sta dva starejša in eden, ki ima zrelostno in sposobnostno izkušnjo z odliko. Okrajni šolski svet je sestavil tabelo tako, da je postavil mlajše učitelje na prva mesta, a starejše, če tudi kvalificirane s prav dovoljno, je potisnil nazaj. Ker vrši imenovanje deželni šolski svet, a druge oblasti po točki 8. § 25. istr. dež. šol. zakona z dne 27. julija 1875, št. 18, le sodelujejo in ker določuje § 41. istega zakona, da je vložiti pritožbe proti sklepom dež. šol. sveta po istem na ministrstvo za bogočastje in uk, je vložil rekurent tem potom rekurs proti nepravilni tabeli. Rekurent je namreč mnenja, da ima večji »Verdienst« oni, ki dalje časa služi s prav dovoljnim uspehom. Ministrstvo ni še izreklo svojega mnenja, rekurent namreč še ni dobil rešitve, a deželni šolski svet je imenoval s svojim odlokom z dne 26. avgusta t. l. št. 1635, nadučitelja za dotično službo, in sicer je pri tem prezrl službena leta in tudi izkušnjo z odliko ter imenoval najmlajšega izmed vseh prosilcev. Imenovanec ima to lastnost, da šteje manj let od svojega rojstva do danes, kakor jih šteje drugi prosilec od nastopa službe. Iz tega je torej razvidno, kdo ima večji »Verdienst« in kaj ve-